herpy

AGAMER

Intellagama lesueurii

Intellagama lesueurii er en stor, semiakvatisk agame fra elvene i det østlige Australia med kraftige kammer, en lang, sammentrykt hale og en lengde på 60-100 cm. Den er dagaktiv, klatrer og svømmer godt og kan bli over 20 år, men krever et svært stort terrarium, en dyp vanndel, sterk UVB og høy luftfuktighet.

Familie: Agamidae Engelsk: Australian Water Dragon Tidligere navn: *Physignathus lesueurii; Istiurus lesueurii; Lophura lesueurii* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**60-100 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-25 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og semiakvatisk**
Biotop	**Regnskog, våtmark og temperert skog og eng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**180 × 90 × 150 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-30 °C**
Varmeplass	**35-40 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vann	**Vanndel** dybde 15-30 cm
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, planter og virveldyr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**6-20 egg**
Kull per år	**2**
Inkubasjon	**90 dager** ved 26-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Intellagama lesueurii er en kraftig øgle med lange, muskuløse bein, skarpe klør og en nakkekam som fortsetter som en rekke spisse skjell nedover ryggen. Halen er sammentrykt og utgjør omtrent to tredjedeler av den samlede lengden; den brukes som ror når dyret svømmer, og som motvekt i trærne. Hunnene blir ca. 60 cm, hannene litt over 1 m og omtrent 1 kg.

Grunnfargen er lys grønngrå med mørke tverrbånd over rygg, hale og bein. Hannen har større hode, kraftigere kammer og sterkere farger enn hunnen, særlig i yngletiden. Dyrene kan langsomt skifte farge og falle i ett med omgivelsene.

Arten har to underarter. *I. l. lesueurii* har et mørkt bånd bak øyet, en lys strupe uten tegning og hos voksne hanner rød buk og bryst. *I. l. howittii* fra Gippsland er mer grønnblå, mangler båndet bak øyet, har gul- eller oransjestripet strupe og svartgrønn buk; den er mer tilpasset kulde og tåler varme dårligere. I handelen er det sjelden oppgitt hvilken underart et dyr tilhører.

Arten ble tidligere regnet til slekten *Physignathus* sammen med *Physignathus cocincinus*, og navnet *Physignathus lesueurii* ses fortsatt. Artsnavnet hedrer den franske naturforskeren Charles Alexandre Lesueur.

Utbredelse og leveområde

Intellagama lesueurii lever i det østlige Australia, fra det østlige Victoria gjennom New South Wales til Cooktown i det nordlige Queensland. Underarten *I. l. howittii* finnes i Gippsland i Victoria.

En liten bestand i South Australia er trolig utsatt og hører ikke til den opprinnelige utbredelsen. Arten har venet seg til bypark og hager og er vanlig blant annet i Brisbane og Sydney.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Intellagama lesueurii er knyttet til vann og lever ved bekker, elver, innsjøer og andre vannsteder med solplasser på overhengende grener eller steiner i full eller filtrert sol, i regnskog, åpen skog og parker.

Dyrene er dagaktive, raske og gode klatrere. Blir de forstyrret, løper de inn i tett vegetasjon eller lar seg falle fra en gren ned i vannet. De kan svømme helt under vann og ligge på bunnen av grunt vann i opptil halvannen time. I de kjøligere strøkene går de i dvale fra høsten og kommer frem igjen fra sent på vinteren til midt på våren. I naturen er de svært sky, men i byparker venner de seg til mennesker.

Hannene er territorielle og truer og slåss med hverandre. Begge kjønn vinker med armene og nikker med hodet; rask armvinking viser dominans, langsom underkastelse.

Føden er mest insekter, men også edderkopper, ormer, snegler, krepsdyr, frosker, fisk og små pattedyr, og voksne spiser litt frukt og blomster.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Et enkelt voksent dyr trenger et terrarium på minst 180 × 90 × 150 cm (lengde × bredde × høyde). Angivelsene for lengden varierer fra 120 til 270 cm, men en stor, aktiv øgle på opptil 1 m trenger plass til å løpe, klatre og svømme og til en tydelig temperaturgradient. Større er bedre. Et så stort terrarium må som regel bygges spesielt. Voksne dyr kan stå utendørs i en voliere i den varme delen av året.

Velg tette sider av tre eller plate og ventilasjon øverst og nederst. Store glassfronter får dyr til å løpe inn i ruten og skade snuten.

Innred med en dyp vanndel (se nedenfor), kraftige grener i ulike høyder, en solplass, steiner eller fliser som holder på varmen, og skjul av kork, planter eller kasser. Både levende og kunstige planter kan brukes; levende planter hjelper på fuktigheten.

Bunnsubstratet skal holde på fuktigheten, for eksempel jord uten gjødsel blandet med kokosfiber eller grov bark. Fjern avføring daglig, og gjør terrariet grundig rent én gang i måneden.

Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solplassen skal være 35-40 °C og den kjølige enden omtrent 25 °C. Angivelsene for solplassen varierer fra ca. 35 til ca. 43 °C; søker dyret sjelden solplassen, er den for varm. Dyret skal selv kunne velge, så en tydelig gradient er viktig. Bruk varmepærer over en kraftig gren eller stein, og dekk dem med nett, slik at dyret ikke kan brenne seg.

Nattemperaturen er ikke kjent i detalj; 18-22 °C passer til et subtropisk til temperert hjemland. Er terrariet for kaldt, spiser ikke dyret; er det for varmt, kan det bli overopphetet.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på ca. 60-80 %. Dyrene tåler ned til ca. 40 %, men vedvarende lav fuktighet øker risikoen for luftveisinfeksjon. Hold den oppe med et fuktig bunnsubstrat, daglig sprøyting eller et regnanlegg og en stor vanndel. Mål med et hygrometer, og sørg for ventilasjon, slik at luften ikke blir stående.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

Vanndelen skal være så stor og dyp at dyret kan komme helt under vann: minst 15 cm dyp, gjerne mer, og minst tre fjerdedeler så lang som dyret, med en lett vei opp på land. Dyrene avfører seg ofte i vannet, så skift det ofte, og skrubb beholderen ren. I store terrarier hjelper et filter.

Et terrarium av melamin eller tre må gjøres vanntett i bunnen.

LYS OG UVB

Intellagama lesueurii er dagaktiv og skal ha UVB tilsvarende Ferguson-sone 3. Bruk et UVB-rør på ca. 10 % som dekker det meste av terrariet, og ha lyset på 10-12 timer om dagen styrt av en tidsbryter. Rørene henger i taket; nett og glass demper UVB. Skift rørene etter produsentens anvisning, typisk etter 6-12 måneder.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Intellagama lesueurii er altetende, men insekter er hovedføden. Bruk sirisser, gresshopper, kakerlakker og silkeorm som grunnfôr, og gi melorm, kjempemelorm og voksorm sparsomt, fordi de er feite. Alle insekter skal ha fått godt fôr før de gis.

Suppler med plantekost, for eksempel løvetannblader, kløver, grønne bønner, squash og søtpotet. Noen dyr tar frukt som banan og jordbær, andre ikke. Store dyr kan av og til få små mus.

Unge dyr fôres daglig; fra omtrent tre års alder er tre fôringer i uken nok. Støv fôret vekselvis med kalk og et multivitamintilskudd, og gi bare fôr som dyret kan svelge.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Intellagama lesueurii er sky i naturen, men venner seg raskt til mennesker. Unge dyr er ofte nervøse og sprettende, men de fleste venner seg til håndtering når man bruker tid på det. Løft dyret nedenfra, støtt kroppen, og la halen henge. La dyret være i fred når det er urolig.

Hannene er territorielle og slåss, så to hanner må ikke gå sammen. En hann og en hun kan gå sammen, men de vil yngle, og hannen kan være hard mot hunnen. Enkeltvis er det tryggest.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen er større og har større hode, kraftigere kammer, sterkere farger og synlige lårporer. Hunnen er mindre og har mindre hode og mer dempede farger. Alder og størrelse ved kjønnsmodning er ikke dokumentert.

PARRING

I naturen parer dyrene seg fra våren til forsommeren, etter vinterdvalen i de kjøligere strøkene. Hvordan en vinterhvile bør tilrettelegges i terrariet, er ikke dokumentert. Hannen er hard mot hunnen, så et par må kunne skilles fra hverandre.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen graver om våren (i Australia fra september i nord til desember i sør) en gang på 10-15 cm i sand eller bløt jord på et solåpent sted over vannlinjen og legger 6-20 egg. Hun dekker til gangen etterpå. Hun legger som regel to kull per sesong med omtrent en måneds mellomrom. Gi en drektig hun en kasse med 15-30 cm fuktig, løs jord.

INKUBASJON

Arten har temperaturavhengig kjønnsbestemmelse. I naturen ligger temperaturen i reiret på 22-32 °C, og eggene klekkes etter omtrent tre måneder. Ved 26-28 °C blir det flest hanner, mens både kjøligere og varmere reir gir flere hunner.

Ruging i fangenskap er ikke beskrevet nærmere. Legg eggene i fuktig vermikulitt i en lukket beholder med noen få små luftehull, og hold en stabil temperatur i området 26-29 °C; tallene i boksen er utledet av reirtemperaturene og ikke av rugeforsøk.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er selvstendige fra klekking. I naturen blir de en tid ved reirgangen og samler seg deretter for seg selv, bort fra de voksne. I terrariet skal ungene ha små sirisser daglig, støvet med kalk, og samme oppbygning som de voksne: solplass, UVB, vanndel og mange skjul. De vokser raskt og må flyttes til større terrarier i god tid. Unger og voksne må ikke gå sammen.

Helse og vanlige feil

De fleste sykdommer skyldes feil i stellet. Arten er hardfør, men de typiske problemene er:

- Metabolsk beinsykdom ved for lite UVB og kalk. Tegn er sløvhet, risting og bløte eller skjeve bein.
- Luftveisinfeksjon ved for lav luftfuktighet eller temperatur.
- Skader på snuten i for små terrarier eller ved glass.
- Bakterieinfeksjoner i et skittent terrarium og skittent vann.
- Hudsopp (*Nannizziopsis*), som rammer både ville bestander og dyr i fangenskap.
- Brukne haler og lemmer etter slagsmål mellom hanner.

Gå til en dyrlege med erfaring med krypdyr hvis dyret slutter å spise, har hevelser i kjeve eller bein, hudforandringer eller besværet pust.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.